

Noves Tecnologies

Dos anys de la signatura notarial per videoconferència: de la cautela a la consolidació

ALEJANDRO SÁEZ RIPOLL

Notari de Sabadell i secretari de la Junta Directiva del Col·legi Notarial de Catalunya

Sumari: I. INTRODUCCIÓ. II. QÜESTIONS PRÀCTIQUES I FUNCIONAMENT PAS A PAS. III. PROPOSTES DE MILLORA. IV. CONCLUSIÓ: EL FUTUR DE LA SIGNATURA TELEMÀTICA.

I. Introducció

Ja han passat dos anys des de l'entrada en vigor, el 9 de novembre de 2023, de la Llei 11/2023, que, per primera vegada, va permetre autoritzar determinats documents per videoconferència davant de notari. Dos anys després, el que en el seu dia ens va sonar a novetat gairebé experimental forma ja part, amb força naturalitat, del treball diari de les notaries de tot Espanya.

Un cop més, els notaris ens hem adaptat a les noves tecnologies i hem adoptat un sistema que, sense

robar-nos la nostra essència, ha facilitat l'atorgament de documents en els casos d'impossibilitat d'assistència presencial i, sobretot, per a aquells clients amb un volum elevat d'operacions mercantils, que troben en aquesta modalitat una tècnica eficaç per guanyar temps en els tràmits burocràtics.

Ja han estat diversos els joves emprenedors, i empresaris en general, que m'han comunicat personalment la seva satisfacció per aquesta nova eina que els facilita molt dia a dia la seva relació amb les notaries.

II. Qüestions pràctiques i funcionament pas a pas

L'objectiu d'aquestes línies és fer un breu resum del procediment que cal seguir per al registre i la validació del client al Portal Notarial del Ciutadà, així com destacar alguns aspectes pràctics que convé tenir en compte en l'operativa diària, sobretot fent esment a les millores que hi ha hagut gràcies a la pràctica diària.

Abans de poder signar res per videoconferència, el client ha d'estar registrat i validat.

Noves Tecnologies

El registre és relativament senzill, tant des d'un ordinador com des de l'aplicació mòbil. Convé insistir que el número de telèfon ha de ser el del client mateix, ja que hi rebrà els codis i els avisos necessaris per completar la validació i la signatura. De vegades, l'advocat o un familiar posen el seu número «per ajudar-lo» i, després, les notificacions no arriben a l'atorgant.

Un cop fet el registre, falta el més important: **la validació**. El sistema està dissenyat perquè ningú es pugui validar «per lliure»; hi ha d'haver una cita prèvia atorgada pel notari. Així s'activa el procés de comprovació d'identitat i s'evita l'existència d'identitats electròniques desvinculades d'actes notariais concrets. Aquest és, precisament, un tema que després comentaré com a aspectes per millorar, ja que seria molt còmode que no calgués donar cita al client perquè es pugui validar i que només amb el fet d'estar registrat el client ja ho pogués fer.

Precisament per això últim, és habitual —com ja he comentat en altres treballs— donar una **cita fictícia** només perquè el client es validi. No és un problema, perquè aquesta cita podria

caducar i es pot concedir el nombre de cites que siguin necessàries per a la bona fi de l'operació.

Tornant al tema del registre per part del client, cal destacar que aquest tràmit només es fa una vegada; el registre és únic. En signatures posteriors, sigui a la nostra notaria o en una altra, tot serà molt més àgil, ja que no cal tornar a introduir les dades. Moltes vegades, quan algun client que no és gaire hàbil amb les noves tecnologies es desespera a l'hora de registrar-se al portal notarial, ja li explico que la propera signatura anirà molt més fluida.

Una qüestió diferent és la validació: el certificat que s'obté del portal té una validesa d'un mes, i el certificat de tercers, de sis mesos. Per això, als usuaris freqüents els acostumo a recomanar el certificat de tercers.

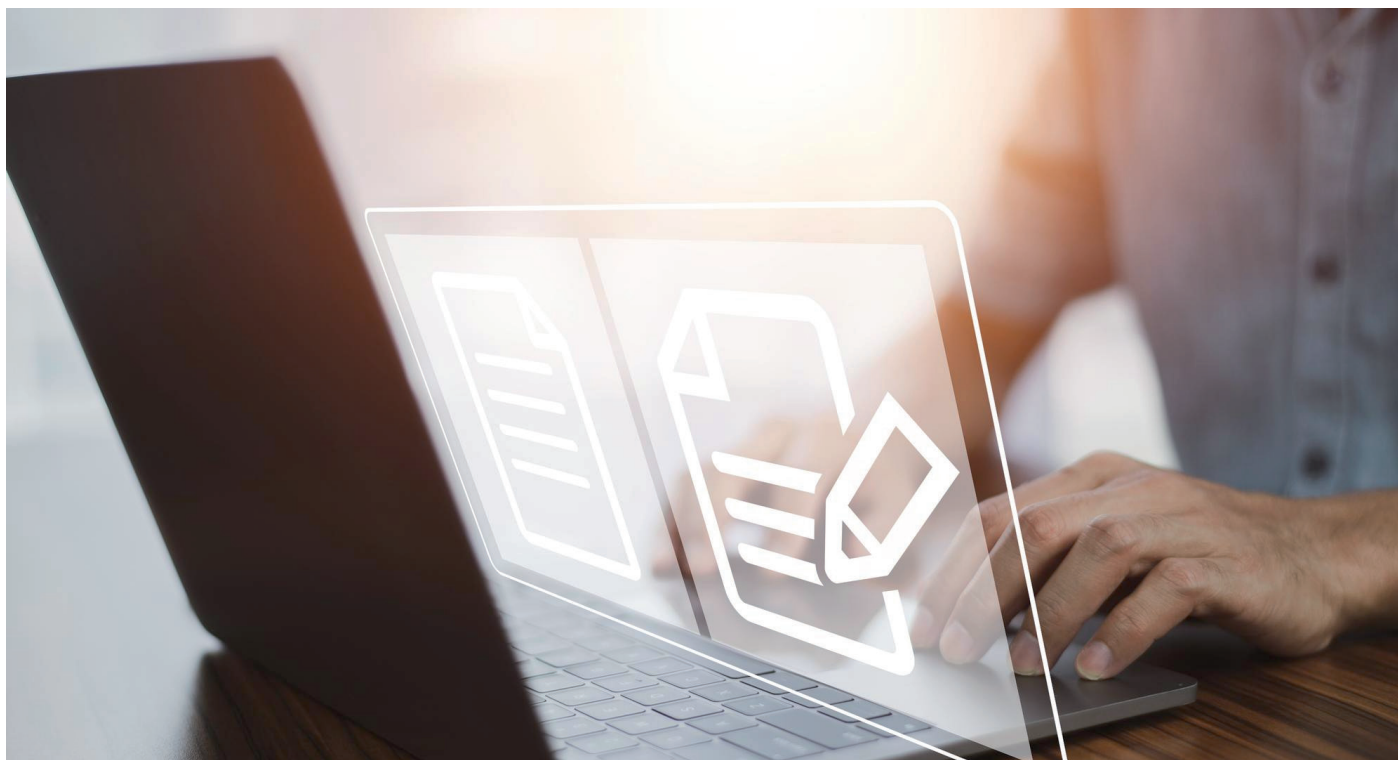
La validació es pot fer de dues maneres, però en **tots dos casos**, i una vegada que el notari ha donat la cita, el procediment exigeix fer dos passos: la validació pròpiament dita i la pujada del document d'identitat.

Independentment que la validació es faci amb el certificat emès pel Portal

Notarial del Ciutadà o amb un certificat de tercers, el client ha d'accedir al seu **perfil**, prémer «Editar perfil» i **pujar una fotografia del seu document d'identitat per davant i per darrere**.

La primera via consisteix a **validar-se amb un certificat d'un tercer** (FNMT, Camerfirma, etc.). Per fer-ho, cal instal·lar el programa **Autofirma** i completar la verificació mitjançant aquest certificat i les dades d'identitat aportades.

La segona alternativa és **obtenir el certificat electrònic emès pel Portal Notarial del Ciutadà** mateix, verificar el document d'identitat i fer **una sèrie de fotografies (selfie) per al reconeixement facial**. Aquí felicito personalment els tècnics del Centre Tecnològic del Notariat, ja que en un primer moment, i com vaig comentar en altres articles, el sistema dels *selfies* era defectuós, ja que era complicat quadrar la imatge del nostre rostre en l'oval i es complicava molt la validació. Avui dia, i després d'un canvi de proveïdor, gairebé no hi ha problemes i aquesta identificació es pot dur a terme d'una manera molt més àgil.

En definitiva, tots dos sistemes comparteixen el mateix pas inicial: pujada del document i validació electrònica d'aquest, i únicament varia la forma de comprovació.

Un aspecte que cal destacar és que avui dia ja és una pràctica consolidada que, tot i que el portal permet que l'atorgant es registri com a representant d'una persona jurídica, **aquests usuaris es registren com a persones físiques**. Posteriorment, en l'autorització de l'escriptura, **el notari deixa constància que intervé en representació de la societat corresponent**, després d'haver-li exhibit la documentació acreditativa del càrrec o del poder del qual deriva la representació que té.

Amb el client validat, comença el procés de signatura. Rep un correu i una notificació amb la data, l'hora i un enllaç. Les recomanacions són evidents: certificat instal·lat, Autofirma actualitzada, càmera i micròfon en ordre i connexió estable.

La videoconferència manté íntegre el nivell d'exigència formal de les signatures presencials: si la comunicació no és fluida o la identificació del compareixent ofereix algun mínim dubte, **no se signa**.

El dia de la signatura, el client accedeix al portal. A l'apartat «Els meus certificats» pot comprovar si el seu és vigent. Si no està validat o el certificat ha caducat, la trucada de vídeo no s'obre. Aquesta «prova del cotó» dona plena seguretat.

El notari obre la sessió des de la seva agenda electrònica i veu qui intenta accedir-hi. Abans de començar, la plataforma ofereix un botó amb la icona d'un ull per comprovar visualment el document que s'ha pujat i confrontar-lo amb el rostre del compareixent.

L'eina també permet donar entrada a **persones no signants**, com advocats o assessors, que assisteixen sense intervenir, com passa sovint en les signatures presencials.

Durant la signatura, el notari revisa que el document sigui el correcte —el sistema el mostra a la pantalla—,

llegeix l'escriptura al client i s'assegura que en comprèn el contingut i que tot queda conforme a la seva voluntat. Si el client vol seguir la lectura o repassar el text, pot fer-ho gràcies a la funció de **compartir pantalla**, que mostra el document en tots dos dispositius.

Si sorgeixen dubtes sobre la identitat o la comprensió, o la connexió es talla, se suspèn la signatura i es reprograma.

Com a aspectes formals cal dir que el document que elabora la notaria perquè se signi per videoconferència es carrega en Word, és a dir, el notari el puja al portal notarial en aquest format i és el sistema qui el passa a PDF.

La matriu i, si escau, els documents adjunts es poden pujar durant la creació de la cita, després —des de l'apartat «Administrar videoconferència»— o fins i tot durant la trucada, la qual cosa resulta moltes vegades el més pràctic, ja que normalment, mentre els clients es van donant d'alta al sistema, nosaltres anem fent l'escriptura i, com sabem, és freqüent que fins als instants abans de la signatura puguin faltar algunes dades.

La videoconferència manté íntegre el nivell d'exigència formal de les signatures presencials

Tots els compareixents connectats són **signants del document**. Fins ara, com després veurem en els aspectes per millorar, no es podria en una mateixa cita assignar un document perquè el signés només un dels atorgants connectats.

Cal recordar que el document Word que es puja al portal notarial per ser signat ha d'estar **numerat i protocol·litzat** des de l'inici. Això ho comento perquè al meu despatx, per exemple, se signen les escriptures presencials sense que se'ls hi hagi donat número de protocol. Això no obstant, en les signatures per videotrucada ham de pujar aquest document ja

protocol·litzat, amb la problemàtica que, si finalment no se signa, per exemple, per defectes en la connexió del client, l'hauré de desprotocol·litzar.

Durant l'autorització, el client signa amb el certificat. Si procedeix del portal, rep un codi al mòbil. Si utilitza un certificat de tercers, ho fa a través del programa Autofirma. El sistema incorpora les signatures i les integra al protocol electrònic.

L'escriptura **s'ha d'imprimir en paper timbrat**, sempre al marge del document que pugem al portal notarial. Com a recomanació formal no exigida per la llei, nosaltres a les escriptures reflectim en la compareixença la indicació que l'escriptura s'ha signat per mitjans telemàtics i abans del «En dono fe» fem constar que l'escriptura «la signa de forma electrònica, amb mi, el notari, que també signo electrònicament».

Molts notaris afegim un segell amb la menció «Signat telemàticament», per evitar així que l'espai reservat a les signatures quedi completament buit. Encara recordo la conversa amb el meu soci del despatx, Juan Gómez Martínez, en què em deia que, després de tants anys de professió, li resultava molt estrany veure que en una escriptura seva no hi havia signatures.

També hi ha la **compareixença mixta**: un atorgant a la notaria i un altre connectat per videoconferència. S'ha de reflectir expressament a l'escriptura i integrar totes dues signatures en un únic protocol.

III. Propostes de millora

Seria desitjable que el sistema permetés validar-se sense necessitat de generar cita. Des de el Centre Tecnològic del Notariat expliquen que el requisit cerca garantir que la validació només es produeixi per a una signatura real davant de notari, però si aconseguíssim que aquesta validació la pogués fer el client sense necessitat de fer la cita, seria molt més àgil per al notari.

Una altra millora seria la possibilitat de, en les signatures on hi ha diversos atorgants i se signen diversos

documents, poder decidir quins documents signa cadascun. És a dir, com hem dit abans, actualment tots els compareixents han de signar tots els documents carregats. En casos com les constitucions de societats —on un dels socis, designat com a administrador, ha d'atorgar a part un poder mercantil—, seria més pràctic gestionar-ho en la mateixa sessió, indicant des del principi qui signa cada document, i no com passa ara, que hauria de donar-li una cita a part a aquest administrador perquè ell només signi el poder indicat.

Un altre problema que observem a la pràctica és que quan se signa amb certificat de tercers, en el procés de validació molts clients ens comuniquen que tenen problemes a l'hora de començar la validació quan ho fan des d'un ordinador «APPLE», i que l'error apareix en el moment d'escollir el certificat al programa Autofirma. És un problema que és probable que no sigui nostre, és a dir, del portal notarial, però estaria bé identificar la raó de l'error i solucionar-ho.

IV. Conclusió: el futur de la signatura telemàtica

Com bé indica el títol d'aquest article, el camí de la signatura notarial per videoconferència ha passat de la cautela a la consolidació. La prudència inicial responia a la por que aquesta novetat tecnològica alterés l'essència

de la nostra funció i, especialment, la competència territorial.

Això no obstant, hem d'**afrontar aquest procés amb seguretat i confiança**, veure el got mig ple i amb una **actitud oberta i optimista**. La tecnologia no ve a substituir-nos, sinó a ampliar-nos les eines per exercir millor el nostre ofici. *No es poden posar tanques al camp.*

Tot apunta que, en els propers anys, seran cada cop més els documents que es puguin autoritzar per videoconferència i que, potser d'aquí a una dècada, les signatures telemàtiques superin en nombre les presencials. Com més aviat ens hi acostumem, millor podrem acompanyar aquesta transformació.

La tecnologia no ve a substituir-nos, sinó a ampliar-nos les eines per exercir millor el nostre ofici

Les dades ho demostren:

- El 2023 es van realitzar **267 signatures per videoconferència**.
- El 2024 van ser **4.654**, es van multiplicar per 17.
- El 2025 han estat **10.264**; i el total des del 2023 supera les **15.500 actuacions**.

En els darrers mesos de 2025 es van superar les **1.200**

signatures mensuals, cosa que reflecteix una tendència ascendent sostinguda.

El balanç és positiu: més confiança ciutadana, menys incidències tècniques i un ús cada vegada més fluid en la pràctica notarial diària.

Els propers passos són evidents:

1. **Consolidació normativa.** És possible que reformes futures ampliin els supòsits de l'article 17 ter. Potser en un futur també puguin autoritzar-se per videoconferència **compravendes en general i, en particular, de participacions socials**, que encara no són possibles per aquest mitjà, i són de les poques operacions en l'àmbit mercantil que no es poden fer per videoconferència.
2. **Avenç tecnològic.** El repte està en **millorar els aspectes tècnics del portal notarial** per fer-lo més àgil, estable i accessible. Avui dia, **pocs ciutadans estan registrats**, cosa que alenteix els processos. Quan el registre sigui generalitzat, n'hi haurà prou que els compareixents es validin, cosa que agilitzarà tot el procediment.
3. **Normalització professional.** La signatura per videoconferència ja és una alternativa segura i quotidiana, amb la mateixa validesa i la solemnitat que la presencial.

El notariat espanyol ha sabut **adaptar-se al canvi sense perdre la seva essència**. Passem de la cautela inicial a treballar amb confiança en un model que combina tradició i modernitat.

La videoconferència notarial no substituirà la signatura presencial, però la complementarà definitivament: una eina que amplia el nostre abast i demostra que la tecnologia, ben utilitzada i jurídicament controlada, **conviu perfectament amb la fe pública.** ■